

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050809-Turizm bələdçiliyi

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Arxeologiya, mədəniyyət və turizm (Arxeologiya fənni üzrə proqram ARTN-nin 12.04.2017-ci il tarixli 200 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir. Mədəniyyətşünaslıq fənni üzrə proqram LDU İmi şurasının 02.09.2024-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: İPF- B11

Tədris illi: III (2025-2026) Semestr: V

Tədris yükü: Cəmi 210 saat. Auditoriya saatı: 45 saat, (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Öyanı

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II Məllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: b/m.Nəsirli Vüsal İbrahim oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi, 22, 2 saylı tədris korpusu

E-mail ünvanı: vusalnasirli@gmail.com

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Azərbaycan arxeologiyası. Altı cildə. II cild. Bakı, 2020.
2. Cəfərov Ə. Q. Qarabağın paleolit düşərgələri. Bakı, 2017.
3. Qüdrət İsmayilov, "Quruçay və Köndələnçay vadisində qədim mədəniyyət izləri", "Elm" nəşriyyatı, Bakı, 1981
4. Mahmudov F.R. Əlikörməktəpəsində arxeoloji qazıntıların ilkin yekunları // Azərbaycanda daş dövrü və eneolit, Bakı, 1984.
5. Ə. Cəfərov Quruçay dərəsində. Azərbaycan dövlət nəşriyyatı, Bakı – 1990
6. Cəfərov Ə.Q. Azərbaycanın ilk sakinləri. Bakı, 2004.
7. V.Baxşəliyev. Azərbaycan arxeologiyası. I cild. Bakı, 2006
8. İqrar Əliyev. Azərbaycan tarixi. Yeddi cildə. I cild (Ən qədimdən - b.e. III əsri). Bakı. "Elm". 2007.
9. Azərbaycan arxeologiyası (Daş dövrü). 6 cildə, I cild. Bakı, 2008
10. Məmmədova S.M. "Mədəniyyətşünaslıq" Bakı-2001
11. Cəbbarov Ə.S "Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili" Bakı-2017
12. Dostiyev T.M. Azərbaycanın orta əsr şəhərləri. Dərs vəsaiti. Bakı, 2016
13. Azərbaycan arxeologiyası (Orta əsrlər). 6 cildə, IV cild. Bakı, 2008
14. Xəlilov M.C. Albaniyanın qəbir abidələri (IV-X əsrlər). Bakı, 2009.

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Azərbaycan tarixinin tədrisi vacibdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta Numizmatika fənninin də tədris olunmasına zərurət vardır.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn çərçivəsində tələbələrə arxeologiya tarixi, arxeoloji abidələri və onların turizmin inkişafında əhəmiyyəti haqqında biliklər verilir və arxeoloji qazıntıların aparıldığı ərazilərdə öyrədilir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməlidir.

X Təqvim planı: 30 saat müəhazirə, 15 saat seminar

N	Keçirilən müəhazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1.	Mövzu: Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri 1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri 2. Arxeologiya elmində əsas anlayışlar 3. Arxeologiya elminin inkişaf mərhələləri Mənbə: [4;8;9]	2	2
2.	Mövzu: Daş dövrü haqqında ümumi məlumat, Paleolit. 1. İnsanın meydana gəlməsinin əsasları. 2. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit. 3. Paleolit incəsənəti Mənbə:[3;4; 8]	2	
3.	Mövzu: Mezolit dövrü 1.Mezolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri 2.Qafqazın Mezolit dövrü abidələri 3.Mezolit dövrü təsərrüfatı 4.Mezolit dövrü əhalisinin dini dünyagörüşü və dəfn adətləri Mənbə: [6;7;9;10;11]	2	2
4.	Mövzu: Neolit və Eneolit dövrü 1.Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti. 2.Qafqazın Neolit dövrü abidələri. 3.Eneolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri 4.Qafqazın Eneolit dövrü abidələri Mənbə:[3;4; 8]	2	
5.	Mövzu: Tunc və Dəmir dövrü 1.Erkən tunc dövrü – Qafqazın ilk tunc dövrü arxeoloji mədəniyyətləri 2.Qafqazın orta və son tunc dövrü mədəniyyətləri 3.Dəmir dövrünün əsas xüsusiyyətləri 4.Qafqazda dəmir dövrünə aid arxeoloji abidələri Mənbə: [6;7; 11]	2	2
6.	Mövzu: Mədəniyyətşünaslığın predmeti və mahiyyəti 1.Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri 2.Mədəniyyət və sivilizasiya 3.Mədəniyyət sistemində elmin yeri və rolu Mənbə: [11;12]	2	

7.	Mövzu. Qədim dövr mədəniyyəti 1.Şumer və Akkad mədəniyyəti 2.Qədim Misir və Hett mədəniyyəti 3.Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti 4.Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti Mənbə: [4,6,7]	2	2
8.	Mövzu. Mədəniyyət və dövlət 1.Mədəniyyət, dövlət və vətəndaş 2.Hüquq mədəniyyəti 3.Mədəniyyətdə millilik və beynəlmillətçilik Mənbə: [6,10,16]	2	
9.	Mövzu. Mədəniyyət və cəmiyyət 1.Mədəniyyət və təbiət-cəmiyyət münasibətləri 2.Maddi və mənəvi mədəniyyət 2.Dil və mədəniyyət 3.Din və mədəniyyət 4.Estetik və əxlaq mədəniyyəti Mənbə: [4,6,7,]	2	2
10.	Mövzu. Turizmin inkişaf mərhələləri. 1.Turizmin təşkilinin beynəlxalq əhəmiyyəti 2.Azərbaycanda turizmin inkişaf mərhələləri 3.Beynəlxalq turizm təcrübəsi Mənbə: [2,6,7,9,10]	2	
11.	Mövzu. Turizm resurslarının öyrənilməsinin elmi-nəzəri əsasları 1.Turizm resursları anlayışı və onun tədqiqat obyekt 2.Turizm resurslarının öyrənilməsinin nəzəri-praktiki əsasları 3.Turizm resurslarının təsnifatı və bölgü prinsipi Mənbə: [6,7,11]	2	2
12.	Mövzu. Turizm marşrutları və onların yaradılması 1.Turizmin marşrutu anlayışı.Turizm marşrutlarının növləri. 2.Turizmin marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər 3.Tur və onun əhəmiyyəti 4.Turların layihələndirilməsi Mənbə: [4,6,7,10,12]	2	
13.	Mövzu. Müxtəlif turlar üzrə marşrut nümunələri 1.Ekoturizm marşrutları 2.Kənd turizm marşrutları 3.İnanc turizmi 4.Tanışlıq turları üzrə marşrutlar Mənbə: [6,11]	2	2
14.	Mövzu: Turizmde ekskursiya fəaliyyəti və onun təşkili 1.Ekskursiyalar və onun təsnifatı 2.Ekskursiya marşrutunun tərtib olunması 3.Ekskursiyalara hazırlıq və onların keçirilmə texnologiyaları 4.Ekskursiyalarda təqdimat 5.Ekskursiya təqdimatında çıxış Mənbə: [10,14]	2	
15.	Mövzu. Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafı istiqamətində görülmə işlər 1.Turizm sahəsində qəbul edilmiş qanunvericilik aktları 2.Turizmin inkişafında dövlətin tənzimləyici rolu 3.Turizmin inkişafı sahəsində Mədəniyyət Nazirliyinin fəaliyyəti 4.Turizmin inkişafı sahəsində Dövlət Turizm Agentliyinin fəaliyyəti Mənbə: [10,11]	2	1

XI Fənn üzrə tələblər:

Təqdim olunan fənnin mənimsənilməsi nəticəsində tələbə arxeoloji abidələrin mədəniyyət və turizm baxımından əsas istiqamətləri haqqında təsəvvürə malik olmalı, fənnin obyekt, predmeti, məqsəd və vəzifələrini bilməli, tarixi abidələrin turizmin ayrılmaz tərkib hissəsi olmasını və əhəmiyyətini anlamalı, bu istiqamətdə aparılan araşdırmalarla tanış olmalıdır. Eyni zamanda arxeoloji abidələri fərqləndirməyi, Azərbaycan və dünya arxeoloji abidə və mədəniyyətlərini fərqləndirməyi və oxşar cəhətlərini müəyyən etməyi bacarmalıdır.

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Arxeoloji abidələrin yerləşdiyi məkanlar barədə ilkin təsəvvürlərə malikdir.
- Ölkəmizdəki arxeoloji abidələr haqqında məlumatlıdır.
- Mədəniyyətşünaslıq və onun əhatə dairəsi haqqında məlumatlıdır.
- Qədim dünya mədəniyyətinin və sivilizasiyası barədə ümumi təsəvvürlərə malikdir.
- Turizm marşrutları, qanunvericiliyi haqqında məlumatlıdır.

XIII Tələbələr fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Arxeologiya elminin inkişaf mərhələləri
3. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit
4. Paleolit incəsənəti
5. Qafqazın Mezolit dövrü abidələri
6. Mezolit dövrü təsərrüfatı
7. Mezolit dövrü əhalisinin dini dünyagörüşü və dəfn adətləri
8. Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti.
9. Qafqazın Neolit dövrü abidələri
10. Qafqazın Eneolit dövrü abidələri

II Kollokvium sualları:

1. Qafqazın ilk tünc dövrü arxeoloji mədəniyyətləri
2. Qafqazın orta və son tünc dövrü mədəniyyətləri
3. Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri
4. Mədəniyyət və sivilizasiya
5. Şumer və Akkad mədəniyyəti
6. Qədim Misir və Hett mədəniyyəti
7. Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti
8. Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti
9. Hüquq mədəniyyəti
10. Mədəniyyətdə millilik və beynəlmillətçilik

XV İmtahan sualları:

1. Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifəsi
2. Arxeologiya elmində əsas anlayışlar
3. Arxeologiya elminin inkişaf mərhələləri
4. İnsanın meydana gəlməsinin əsasları
5. Daş dövrü və onun təsnifatı. Paleolit
6. Paleolit incəsənəti
7. Mezolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri
8. Qafqazın Mezolit dövrü abidələri
9. Mezolit dövrü təsərrüfatı
10. Mezolit dövrü əhalisinin dini dünyagörüşü və dəfn adətləri
11. Neolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri. Neolit incəsənəti.
12. Qafqazın Neolit dövrü abidələri.
13. Eneolit dövrünün əsas xüsusiyyətləri
14. Qafqazın Eneolit dövrü abidələri
15. Erkən tunc dövrü – Qafqazın ilk tünc dövrü arxeoloji mədəniyyətləri
16. Qafqazın orta və son tünc dövrü mədəniyyətləri
17. Dəmir dövrünün əsas xüsusiyyətləri
18. Qafqazda dəmir dövrünə aid arxeoloji abidələri
19. Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf mərhələləri
20. Mədəniyyət və sivilizasiya
21. Şumer və Akkad mədəniyyəti
22. Qədim Misir və Hett mədəniyyəti
23. Qədim Çin və Hindistan mədəniyyəti
24. Qədim Yunan və Roma mədəniyyəti
25. Mədəniyyət, dövlət və vətəndaş. Hüquq mədəniyyəti
26. Maddi və mənəvi mədəniyyət
27. Dil və mədəniyyət
28. Din və mədəniyyət
29. Azərbaycanda turizmin inkişaf mərhələləri
30. Beynəlxalq turizm təcrübəsi
31. Turizm resursları anlayışı, təsnifatı və bölgü prinsipi

32. Turizmin marşrutu anlayışı. Turizm marşrutlarının növləri.
33. Turizm marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər
34. Turfənn layihələndirilməsi
35. Ekoturizm, kənd turizm marşrutları
36. Ekskursiya marşrutunun tərtib olunması
37. Ekskursiyalarda təqdimat və çıxış
38. Turizm sahəsində qəbul edilmiş qənunvericilik aktları
39. Turizmin inkişafı sahəsində Mədəniyyət Nazirliyinin fəaliyyəti
40. Turizmin inkişafı sahəsində Dövlət Turizm Agentliyinin fəaliyyəti

S/İ (Arxeologiya, mədəniyyət və turizm) fənninin sillabusu 050809-Turizm bələdçiliyi" ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi: b/m.V.I.Nəsirli